

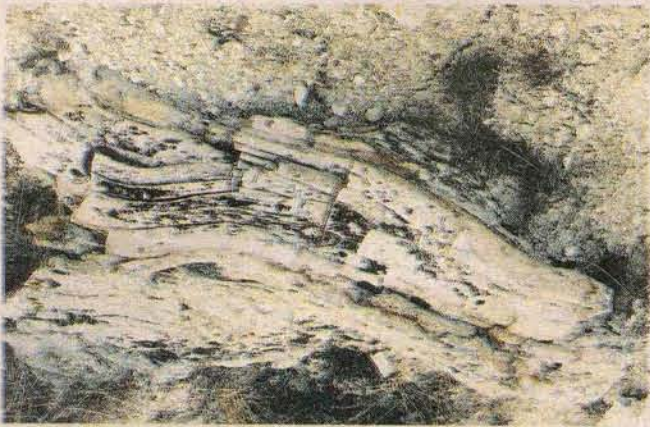

Ağaç fosil ormanı jeoloji parkı olmalı!

Galatya Masifi denen bölge, eşi zor bulunur özelliktedir, kesin korunmalı ve bir parka dönüştürülmelidir...

Ankara'dan İstanbul yönüne gidildiğinde, TEM otoyolunun 90'ıncı km'sinde Ankara'ya içme suyu sağlayan Çamlıdere Baraj gölüne ulaşılır. TEM otoyolu bu baraj gölünün hemen kıyısından geçer.

Baraj gölü çevresindeki tepeler ve yamaçlara bakıldığında kahve, gri, siyah, sarımsı ve beyaz renkli kayaların yer aldığı görülür. Belirli çizgisel hatlarla birbirinden ayrılmış bu kayalardan sarımsı, beyaz renkli olan dü-

zeyler içinde Türkiye'de şimdiye kadar bilinmeyen zengin fosilleşmiş-silileşmiş bir ormanın varlığı durmaktadır.

Fosilleşmiş-silileşmiş orman ağaçlarının bulunduğu yöre, kabaca batıda; Bolu, kuzeyde; Çerkeş, Kuruşunlu, Ilgaz, doğuda; Çankırı ve Şabanözü, güneyde; Beypazarı, Kazan, Çubuk yerleşim yerleriyle sınırlı çok geniş bir alandır.

Tarihsel süreçler içinde bu yörelerde yaşamış olan Galat halklarının onuruna, jeolojik özelliklerine daya-

nılarak "Galatya Masifi" olarak anılmakta olan bu yöre yaklaşık 23-11 milyon yıl önceleri oluşmuştur.

Bölge, Erken-Orta Miyosen yaşlı, Andezitik, Dasitik, yer yer Riyolitik, Bazaltik; tüf, volkanik konglomeralardan meydana gelen volkanik bir kompleks ve volkanik geçiş içeren kumtaşı, silttaşı, kiltası, şeyl, tüfit ve yer yer linyit damarları ve silis mercleklerinden oluşan çok kalın sedimanter, volkano sedimanter ve volkanik bir istifin parçasıdır.

Volkanik bölge

Fosilleşmiş-silileşmiş orman ağaçlarından oluşan bulgu alanı tamamen volkanik ürünlerden oluşmaktadır ve bu orman ilk yorumlarımıza dayanılarak 18-20 milyon yıl önce Erken Miyosen'de gelişmiş olan

çam ve meşe ağaçlarının egemen olduğu karışık bir ormanın fosil kalıntılarıdır.

İlk belirlemelere göre baskın olarak kök, gövde ve dallardan oluşmuş ve bunların parçalanmış örnekleri 250-300 m uzun-

luğunda bir zonda zenginleştiği belirlenmiştir.

Şu anda eğimli olan fosilli tabakanın eğim doğrultusunda bu orman üyelerinin eğer bilimsel kazılar yapılsa tüm kök, gövde ve dallarıyla birlikte bulunabilecekleri ortadadır.

Bu tür bulgu alanlarının dünyada benzerleri az da olsa bulunmakta olup örnek olarak, literatürden çok iyi bilinen ve şimdi bir açık hava müzesi olarak ziyarete açılmış Amerika'daki Mezozoik yaşlı silileşmiş orman fosilleri keza son yıllarda kom-

şumuz Yunanistan'ın Midilli adasında, Çamlıdere bulgu alanımızdakine benzer yaşta ve yine bir açık hava müzesine dönüştürülmüş silileşmiş ağaçlar bulgu alanları gösterilebilir.

Jeoloji parkı

Yukarıda sınırları çizilen "Galatya Masifi"nin birçok yöresinde daha önceki yıllarda yapılan çalışmalarda birçok silisli zondan söz edilir. Örneğin Güvem, Yukarı Çamlı köyünde işletilmiş ve günümüzde terkedilmiş linyit ocağında da benzer silileşmiş-fosilleşmiş ağaç parçaları bulunmakla beraber hiçbir zaman bunlar Çamlıdere yöresindekiler kadar zengin değildi ve açık hava müzesi olma özelliği ve niteliği taşımadı.

Jeolojik özellikler ve güzellikler taşıyan Çamlıdere yöresinin bu silileşmiş-fosilleşmiş orman florası örnekleri bol miktarda bulunmaları, ayrıca nadir olarak bu denli zengin bulunmaları nedeniyle onlara bir açık hava müzesi olma sıfatını kazandırmaktadır.

Diğer taraftan bu orman florası 2863 sayılı yasanın jeolojik devirlerde oluşmuş olması ve özellik ve güzellikler bulundurmaları nedeniyle, değinilen yazıya dayanılarak koruma altına alma özelliği de göstermektedir. Bu alan dar kapsamda jeolojik koruma alanı (Jeosit) ya da geniş alanları kapsayacak tarzda jeoloji parkı (Jeopark) olma özelliğindedir.

Bölge korunmalı

Yukarıda yapılan açıklamalar bağlamında silileşmiş-fosilleşmiş ormanın bulunduğu Çamlıdere (Ankara) yöresindeki bu alanın bir açık hava müzesi olarak korunmak üzere ko-

ruma altına alınarak ve bu alanda oluşturulacak bir proje kapsamında kazılar yapılarak tüm ağaç, gövde ve köklerinin tüm görkemiyle ortaya çıkarılması ve bu örneklerin yerinde korunarak dünyadaki diğer örnekleri gibi bir açık hava müzesi niteliğine kavuşturulması gerekmektedir.

Yaşlı bir ağacın büyümesinin ve hayatının kayıtlarını tutması gibi, yerküre de geçmişinin ve anılarının kaydını tutar. Bu kayıtlar hem yüzeyinde hem de derinliklerde, kayalarda ve kırlardadır, bu kayıtlar okunabilir ve dilimize çevrilebilir.

Tıpkı DİNGE BİLDİRGESİNDE yer aldığı gibi Galatya Masifi Silileşmiş Ağaçları da geçmişin kaydını bünyesinde tutmaktadır.

Bize düşen görev bu kayıtları okumak ve anlamını bilmektir.

Dr. Eşref Atabey
Jeoloji Yüksek Mühendisi
TMMOB Jeoloji Müh. Odası Bilimsel
Teknik Kurul Üyesi, Ankara
esrefatabey@yahoo.com

Dr. Gerçek Saraç
Paleontolog
MTA Müze Müd. Ankara
gerceksarac@hotmail.com

Teşekkür

Çamlıdere'deki silileşmiş ağaçların varlığıyla ilgili öncel bilgileri ileten JMO-BTK üyesi Sayın Tufan Erdoğan'a, bazı lokalitelere bizi yönlendiren Pelitçik köyünden Ahmet Uslu'ya ve ayrıca araştırmaya katılan Fatma Bozbeyoğlu'na (JMO) teşekkür ederiz.